ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Τεύχος 68, Φεβρουάριος 2001

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα

◆ Στάσεις και απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ◆ Δραστηριότητες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 68, Φεβρουάριος 2001

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζογώπουλος • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:** ΤΟ Δ.Σ.ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Χρήστος Πολυζογώπουλος, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Νώντας Λαμπρακάκης, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Διευθύνων Σύμβουλος* Φ. Φατούρος, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Π. Γρατσάνης, Χ. Καλύβας, Ν. Τσιούνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Λ. Τέσκος, •**ΓΡΑΦΕΙΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 3327710, 3327726, Fax: 3304452• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ** www.inegsee.gr.• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 5156820, Fax: 5156811

Στάσεις και απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το σύλλογο διδασκόντων*

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. Ιστορική αναδρομή

Ο Σύλλογος Διδασκόντων [1], ως διοικητικός όρος, εμφανίζεται στη διοίκηση των σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ήδη από το 1972 όταν καθιερώνεται η τήρηση, μεταξύ των άλλων υπηρεσιακών βιβλίων, και του "Βιβλίου Πράξεων Συλλόγου Διδασκόντων".

Ο ίδιος όρος επανέρχεται το 1977 μέσα από τις διατάξεις του Π.Δ. 483/77 "Περί Οργανώσεως και λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαιδεύσεως" [2] και ως αρμοδιότητές του καταγράφονται διάφορες σχολικές εκδηλώσεις, όπως αθλητικές, μουσικές, χειροτεχνικές κ.ά., ο προγραμματισμός των εκδρομών καθώς και η διενέργεια κατατακτήριων ή απολυτήριων εξετάσεων για μαθητές που διέκοψαν τη φοίτησή τους. Διαπιστώνεται, δηλαδή, ότι αν και με τα παραπάνω νομοθετήματα, Υ.Α. και Π.Δ., ο Σύλλογος Διδασκόντων αναφέρεται ως συλλογικό όργανο διοίκησης του σχολείου, ωστόσο δεν καθορίζονται ούτε οι σκοποί του, ούτε οι αρμοδιότητές του ούτε και ο τρόπος λειτουργίας του.

Με την ψήφιση του νόμου 1566/85 ορίζεται ο Σύλλογος Διδασκόντων ως όργανο διοίκησης του σχολείου, μαζί με το Διευθυντή και τον Υποδιευθυντή. Ακόμη δίνονται οι γενικές αρχές για τη συγκρότησή του, τις συνεδριάσεις του, τους σκοπούς και τη λειτουργία του, ενώ προβλέπεται η έκδοση υπουργικής απόφασης που θα καθορίζει με λεπτομέρεια τα παραπάνω [3].

Β. Η αναγκαιότητα της έρευνας

Η καθυστέρηση της έκδοσης της προβλεπόμενης Υπουργικής Απόφασης, η λειτουργία των νέων οργάνων λαϊκής συμμετοχής, όπως το Σχολικό Συμβούλιο [4], η είσοδος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων καθώς και η μείωση των ωρών διδασκαλίας των εκπαιδευτικών [5], δημιούργησαν "νομικό κενό" κυρίως σε ότι αφορά στη λήψη

* Επιστημονικός Υπεύθυνος Ανδρέου Αποστόλης. **Ερευνητική Ομάδα:** Γεωργιάδης Νικόλαος Δεμίρογλου Δέσποινα Δράκου Φανή Ελευθερίου Ευφροσύνη Εμμανουηλίδου Αναστασία Καραουστά Ευαγγελία, Παπαδόπουλος Λάζαρος Παπαθωμά Μαρία **Σύνταξη τελικού κειμένου** Γεωργιάδης Νικόλαος, Παπαδόπουλος Λάζαρος

1 Εδαφ. ι, παρ. 3, άρθρο 2 της Υ.Α. 50326/161972 "Περί καθορισμού των καθηκόντων των Διευθυντών των δημόσιων δημοτικών σχολείων".

2 Παρ.6, περ. Α, άρθρο. 2.

3 Άρθρο 11 Ν.1566/85 "Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις".

4 Άρθρο. 51 Ν.1566/85 ό.π..

αποφάσεων και στις αρμοδιότητες του Συλλόγου Διδασκόντων. Πολλά ζητήματα της διοίκησης των σχολείων διευθετήθηκαν στο διάστημα αυτό, σε επίπεδο σχολικής μονάδας, "κατά το δοκούν" και όχι πάντοτε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όπως η επιλογή σημαιοφόρων, η αναπλήρωση εκτάκτως απουσιαζόντων εκπαιδευτικών κ.ά, με αποτέλεσμα να αναγκάζεται η κεντρική διοίκηση, κατά καιρούς, να εκδίδει εγκυκλίους που στην προσπάθειά τους να επιλύσουν προβλήματα πολλές φορές δημιουργούσαν νέα και οξύτερα[6]. Ο Σύλλογος Διδασκόντων των Δημοτικών Σχολείων λειτουργούσε κατά βάση εμπειρικά ή ως "καθ' ομοίωση" του Συλλόγου Διδασκόντων των σχολείων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για τον οποίο είχαν εκδοθεί υπουργικές αποφάσεις που καθόριζαν τον τρόπο λειτουργίας του[7].

Πρόσφατα, και μετά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη της έρευνας, εκδόθηκε το Π.Δ. 201/98, που σε σημαντικό βαθμό ρυθμίζει θέματα λειτουργίας του Συλλόγου Διδασκόντων και του Διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Πιστεύοντας ότι η εύρυθμη λειτουργία του σχολείου αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης και ότι στηρίζεται στις αρμονικές σχέσεις των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία φορέων, θεωρήσαμε αναγκαίο να διερευνήσουμε το εύρος και το είδος των σχέσεων αυτών. Οι αρμονικές σχέσεις Συλλόγου Διδασκόντων, Διευθυντή, Συλλόγου Γονέων αλλά και αυτών με τις διοικητικές και άλλες τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές και φορείς, η υλικοτεχνική υποστήριξη του σχολείου κ.ά, αποτελούν το πεδίο εξομάλυνσης των σημείων τριβής, τα οποία ως συγκρουσιακά πεδία λειτουργούν ανασταλτικά στην επίτευξη των γενικότερων σκοπών και στόχων της εκπαιδευτικής πράξης.

Έτσι, πόσες φορές συνεδριάζει ο Σύλλογος Διδασκόντων; Ποια θέματα απασχολούν τις συνεδρίες του; Λαμβάνουν υπόψη τους οι Διευθυντές τις αποφάσεις του; Ενημερώνονται οι εκπαιδευτικοί για τις αποφάσεις των οργάνων λαϊκής συμμετοχής; Αποδέχονται οι εκπαιδευτικοί ακόμη και παράνομες εντολές Προϊσταμένων ή μέσω του Συλλόγου Διδασκόντων αντιτίθενται σ' αυτές; Παρατηρούνται συγκρούσεις ή ομαδοποιήσεις μεταξύ των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων; Ποιος πρέπει να ασκεί τη διοίκηση του σχολείου; Πώς πρέπει να γίνεται η κατανομή αρμοδιοτήτων; Ποια θέματα πρέπει να είναι στην απόλυτη αρμοδιότητα του Διευθυντή και ποια του Συλλόγου Διδασκόντων;

Τα παραπάνω, ήταν κάποια από τα ερωτήματα που μας απασχόλησαν.

Για να απαντήσουμε σ' αυτά, αλλά και σε άλλα που ανέκυψαν, θεωρήσαμε σκόπιμο να προχωρήσουμε στην πραγματοποίηση έρευνας με θέμα "Ο Σύλλογος Διδασκόντων στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Διερεύνηση του τρόπου λειτουργίας του από τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών, στάσεις και επιθυμίες τους".

Στη μελέτη αυτή θα παρουσιάσουμε τα συμπεράσματα και τις διαπιστώσεις μας από την πραγματοποίηση της προαναφε-

---

5 Άρθρο 9 "Διορισμοί εκπαιδευτικών - Ωράριο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών των δημοτικών σχολείων", Ν. 2517/97 και Γ1/901/8-9-97 απόφαση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. "Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων - Διαμόρφωση των ωρολογίων προγραμμάτων".

6 Φ.12/456/Γ1/567/18-5-98 ΥΠ.Ε.Π.Θ./Δ/νση Σπουδών Π.Ε. "Εργασιακά θέμα-τα εκπαιδευτικών".

7 Υ.Α. 6492/11-1-83 "Καθήκοντα και αρμοδιότητες Συλλόγου Καθηγητών, Δι-ευθυντών Υποδιευθυντών και διδακτικού προσωπικού των σχολείων της Μ.Ε.".

ρόμενης έρευνας.

Πριν όμως προχωρήσουμε στην παρουσίαση των συμπερασμάτων της ερευνητικής προσέγγισης των στάσεων και των επιθυμιών των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το Σύλλογο Διδασκόντων, θεωρούμε απαραίτητο να κάνουμε μια αναφορά στον όρο "στάση" και στη σημασιολογική έννοια που προσδίδουμε σ' αυτήν μέσα από την έρευνα.

Γ. Η έννοια της στάσης σε σχέση με την έρευνα

Θεωρήσαμε ότι έπρεπε να επιχειρήσουμε την ανάδειξη των στάσεων και των επιθυμιών των εκπαιδευτικών, όπως αναφέρεται στον τίτλο της έρευνας, σχετικά με τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Συλλόγου Διδασκόντων των σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, καταγράφοντας τη γνώμη τους για τα θέματα αυτά. Η γνώμη, ως έννοια, είναι ταυτόσημη σημασιολογικά με τη στάση και αποτελεί λεκτική διατύπωσή της όπως και η θέση ή η πεποίθηση, θεωρούμενη από πολλούς ερευνητές έκφραση της στάσης του υποκειμένου (εκπαιδευτικός) απέναντι στο αναφερόμενο αντικείμενο (Σύλλογος Διδασκόντων)[8].

Ο πολυσυζητημένος ψυχολογικός όρος "στάση", δηλώνει μία κατάσταση της προσωπικότητας. Μια δύναμη που ωθεί το υποκείμενο και καθορίζει τη συμπεριφορά του απέναντι σε μια έννοια, σε ένα αντικείμενο, σε μια κατηγορία ανθρώπων, σε ένα θεσμό. Γίνεται κατανοητό ότι αποτελεί μια πολύσημη και πολύπλοκη μεταβλητή, που επηρεάζεται από τις συγκινησιακές αντιδράσεις, τις ιδέες, τις προθέσεις και τις τάσεις του υποκειμένου (εκπαιδευτικοί) απέναντι σε ένα καθορισμένο αντικείμενο (λειτουργία του Συλλόγου των Διδασκόντων)[9].

Έγινε προσπάθεια να προσεγγισθούν οι δύο από τις τρεις διαστάσεις (γνωστική συναισθηματική συμπεριφοράς) των στάσεων. Ερευνήθηκε η γνωστική διάσταση, που αφορά αυτό που το υποκείμενο γνωρίζει ή πιστεύει πως γνωρίζει για το αντικείμενο δηλαδή το υποκείμενο έχει λίγο έως πολύ σαφή εικόνα για το αντικείμενο και η διάσταση της συμπεριφοράς, η σχετική δηλαδή ετοιμότητα του υποκειμένου να εκφράσει τις προθέσεις του και να δράσει ή να εκφρασθεί όπως προαναφέραμε λεκτικά για το αντικείμενο, το οποίο θεωρούμε a priori ότι το γνωρίζει.

Ακόμη, δεχόμαστε ότι η έννοια της στάσης στην ψυχολογία αποτελεί "υποθετικό κατασκεύασμα" και επομένως δεν μπορεί να παρατηρηθεί άμεσα, αλλά έμμεσα, μέσα δηλαδή από τη λεκτική συμπεριφορά και τις αλλαγές που εμφανίζονται κατά την

8 Γεώργας, Δ., Κοινωνική Ψυχολογία, Τόμος Α΄, δ΄ έκδοση, Αθήνα 1995, σελ. 122.

9 Βάμβουκας, Μ. Ι., Κανάκης, Ι. Ν., Στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στα Ο Α μέσα διδασκαλίας και μάθησης, στο Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 1997, 25, σελ. 61 86.

έκθεση στο αντικείμενο της στάσης[10].

Για τους παραπάνω λόγους, η μελέτη των στάσεων στην επιστήμη της ψυχολογίας βασίζεται στις στατιστικές και σε δείγματα με πολλά άτομα και όχι σε εμπειρίες μεμονωμένων ατόμων, γιατί είναι γενικά αποδεκτό ότι ο μέσος όρος των απόψεων πολλών ατόμων αποτελεί μια περισσότερο αξιόπιστη και έγκυρη προσέγγιση, τόσο του ποια είναι η άποψη του γενικότερου ερευνούμενου πληθυσμού (εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης), όσο και των διακυμάνσεων και των τάσεων που παρατηρούνται σ' αυτόν[11].

Η έρευνα έγινε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, που είναι ο πιο συνήθης και εύκολος τρόπος εκτίμησης των στάσεων του υποκειμένου με την καταγραφή των απαντήσεών του. Τη διαδικασία πραγματοποίησής της αναλύουμε στην επόμενη ενότητα.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Α. Προσδιορισμός μεγέθους του δείγματος

Για τον προσδιορισμό του μεγέθους του δείγματος χρησιμοποιήθηκε η παρακάτω εξίσωση των Crappo και Chubb, κατά Μαλαμίδη κ.ά, (1992) [12]:

$$X = (T / \alpha)^2 P (1- P)$$

Όπου

X = Το ζητούμενο μέγεθος του δείγματος

α = 0,05 απόλυτο σφάλμα

P = αναλογία συμπληρωμένων ερωτηματολογίων και μη

T = Συντελεστής πίστης, με T = 1,96 όταν το επίπεδο εμπιστοσύνης είναι 95% θέτοντας P = 50% προκύπτει μέγεθος δείγματος X = 385 ερωτώμενοι.

Κατά την εφαρμογή της έρευνας συμπληρώθηκαν 492 ερωτηματολόγια, πολύ περισσότερα από τον ελάχιστο ζητούμενο αριθμό. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού απαντήσεων αποτελεί εγγύηση για εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων σχετικά με το αντικείμενο της έρευνας.

Για τη διενέργεια έρευνας στο χώρο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με στόχο τη διερεύνηση της υπόθεσης, όπως αυτή διατυπώθηκε προηγουμένως, συστάθηκε, στις αρχές Φεβρουαρίου 1998 στο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης "Δημήτρης Γληνός", με ελεύθερη συμμετοχή, ερευνητική ομάδα που αποτελούνταν από οκτώ (8) μετεκπαιδευόμενους δασκάλους, των ετών 19971999.

Β. Ημερολόγιο εργασιών

Στην πρώτη συνάντηση της ερευνητικής ομάδας, στα μέσα Φεβρουαρίου 1998, καθορίστηκαν τα γενικά πλαίσια διενέργειας της έρευνας. Συμφωνήθηκε η έρευνα να πραγματοποιηθεί με την τεχνική του ανώνυμου ερωτηματολογίου στο γεωγραφικό χώρο της Μακεδονίας. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα γινόταν από μόνιμους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων που υπηρετούσαν σε πολυθέσιες σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Προκειμένου να διαμορφωθεί καλύτερη εικόνα από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, που αφορούσαν στα αριθμητικά στοιχεία της λειτουργίας των Συλλόγων Διδασκόντων (ερωτήσεις 7 έως

10 Παπαδόπουλος, Ν. Γ., Λεξικό της Ψυχολογίας, Α΄ έκδοση, Αθήνα 1994, σελ. 509.

11 Γεώργας, Δ., ό.π. σελ. 143.

12 Μαλαμίδης, Γ., Ελευθεριάδης, Ν., και Αϊδινίδης, Ε., Εθνικός Δρυμός Ολύμπου: Έρευνα της κοινωνικής του διάστασης. Ειδική έκδοση Νο 3, Τ.Ε.Ι. Καβάλας, Καβάλα 1992.

20), συμφωνήθηκε να γίνει η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διασπορά των ερωτηματολογίων και από κάθε σχολική μονάδα να συμπληρωθούν ερωτηματολόγια που αντιστοιχούσαν, κατ' ανώτερο όριο, στο 40% των διδασκόντων, με τυχαία δειγματοληψία. Παράλληλα, η συνύπαρξη στην ερευνητική ομάδα δασκάλων που προέρχονταν από διάφορες περιοχές της Μακεδονίας αποτέλεσε θετικό σημείο για την επίτευξη μεγαλύτερης γεωγραφικής διασποράς του ερωτηματολογίου.

Στα τέλη Μαρτίου 1998 καταρτίστηκε πιλοτικό ερωτηματολόγιο, που συμπληρώθηκε από τριάντα (30) εκπαιδευτικούς από την περιοχή της Θεσσαλονίκης. Τα συμπεράσματα από τη φάση αυτή εκτιμήθηκαν στις επόμενες συναντήσεις της ομάδας και οδήγησαν, στις αρχές Μαΐου 1998, στη διαμόρφωση του τελικού ερωτηματολογίου. Μέχρι το τέλος του Ιουνίου, συλλέχθηκαν 492 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

Από το Σεπτέμβριο του 1998 ξεκίνησε η ηλεκτρονική καταγραφή των στατιστικών στοιχείων των ερωτηματολογίων σε βιβλίο εργασίας του προγράμματος Excel του MICROSOFT Office '97, από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας.

Στις συναντήσεις της ερευνητικής ομάδας, από τον Οκτώβριο 1998 έως και τον Ιανουάριο 1999, συζητήθηκαν οι εμπειρίες από τη καταγραφή των αποτελεσμάτων και τέθηκαν οι κατευθυντήριοι άξονες της διερεύνησής τους. Διαμορφώθηκαν οι απλές και σύνθετες συσχετίσεις των ερωτήσεωναπαντήσεων που θα διερευνούνταν κατά την επεξεργασία των δεδομένων.

Το Φεβρουάριο του 1999, και μετά τη συνολική τακτοποίηση όλων των επιμέρους καταγραφών, τα δεδομένα μεταφέρθηκαν στο πρόγραμμα επεξεργασίας στατιστικών δεδομένων SPSS Έκδοση 8η[13], για να γίνουν οι συσχετισμοί των ερωτήσεων και να εξαχθούν συγκριτικοί πίνακες αποτελεσμάτων.

Τα συμπεράσματα της επεξεργασίας αυτής αποτέλεσαν αντικείμενο εργασίας στις επόμενες συναντήσεις της ομάδας (Μάρτιος και Απρίλιος 1999) με αποτέλεσμα τον καθορισμό και συμπληρωματικών συσχετίσεων που παρουσίαζε ενδιαφέρον η διερεύνησή τους.

Στα τέλη Απριλίου ολοκληρώθηκε η στατιστική επεξεργασία και η ομάδα προχώρησε στην τελική εξαγωγή και καταγραφή των συμπερασμάτων της.

Γ. Η δομή του ερωτηματολογίου

Το τελικό ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα), περιελάμβανε είκοσι τέσσερις (24) κλειστές και ανοικτές ερωτήσεις, με υποερωτήσεις, που στόχευαν να διερευνήσουν τρεις βασικούς τομείς δεδομένων.

Ο πρώτος τομέας ερωτήσεις 1 έως 6 αφορούσε στη διαπίστωση της ταυτότητας των εκπαιδευτικών του δείγματος, με ερωτήσεις που διερευνούσαν το φύλο, την ειδικότητα, τα χρόνια υπηρεσίας σε πολυθέσιο σχολείο, τα χρόνια υπηρεσίας στο τελευταίο σχολείο, αν διετέλεσαν διευθυντές πολυθέσιου σχολείου και τους τίτλους σπουδών που κατείχαν.

Ο δεύτερος τομέας ερωτήσεις 7 έως 20 επιχειρούσε να κάνει μια καταγραφή της σημερινής πραγματικότητας σχετικά με τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων, των σχολείων που υπηρετούσαν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, σύμφωνα με τις εμπειρίες τους.

Ο τρίτος τομέας ερωτήσεις 21 έως 24 στόχευε να αναδείξει τις στάσεις και τις

13 Τσάντας, Ν., Μωυσιάδης, Χ., Μπαγιάτης, Ν., Χατζηπαντελής, Θ., Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια στατιστικών πακέτων SPSS, Excel, SPlus, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη 1999.

επιθυμίες των εκπαιδευτικών σχετικά με το πώς θα ήθελαν αυτοί να λειτουργούν οι Σύλλογοι Διδασκόντων.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Α. Η ταυτότητα των εκπαιδευτικών του δείγματος *(Ερωτήσεις 1 έως 6)*

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 492 εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Απ' αυτούς οι 233 (47,4%) ήταν άνδρες και οι 259 (52,6%) γυναίκες (Ερώτηση 1 Πίνακας 1).

Οι 456 (92,7%) ήταν δάσκαλοι και οι 36 (7,3%) εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων (φυσικής αγωγής, ξένης γλώσσας, μουσικής) (Ερώτηση 2 Πίνακας 2).

Σύμφωνα με τα χρόνια υπηρεσίας σε πολυθέσιο σχολείο, 111 (22,6%) εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι έχουν προϋπηρεσία από 1 έως 5 χρόνια, 174 (35,4%) από 6 έως 10 χρόνια, 113 (23%) από 11 έως 15 χρόνια, 47 (9,5%) από 16 έως 20 χρόνια, 31 (6,3%) από 21 έως 25 και 10 (2%) από 26 έως 30. Δεν απάντησαν 6 (1,2%) εκπαιδευτικοί (Ερώτηση 3 Πίνακας 3).

Σύμφωνα με τα χρόνια υπηρεσίας στο τελευταίο σχολείο, 299 (60,8%) απάντησαν ότι υπηρετούν σ' αυτό από 1 έως 5 χρόνια, 127 (25,8%) από 6 έως 10 χρόνια, 37 (7,5%) από 11 έως 15 χρόνια, 9 (1,8%) από 16 έως 20 χρόνια, 1 (0,2%) από 21 έως 25 και 1 (0,2%) από 26 έως 30. Δεν απάντησαν 18 (3,7%) εκπαιδευτικοί (Ερώτηση 4 Πίνακας 4).

Από τους ερωτηθέντες, 403 (81,9%) δεν υπηρέτησαν ως διευθυντές σε πολυθέσιο σχολείο ενώ 79 (16,1%) είχαν διατελέσει διευθυντές πολυθέσιων σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στην ερώτηση αυτή δεν απάντησαν 10 (2%) εκπαιδευτικοί (Ερώτηση 5 Πίνακας 5).

Β. Καταγραφή των εμπειριών των εκπαιδευτικών σχετικά με τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων *(Ερωτήσεις 7 έως 20)*

Σχετικά με το πόσες φορές συνεδρίασε ο Σύλλογος Διδασκόντων τον τελευταίο χρόνο, 11 (2,2%) εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι συνεδρίασε 1 φορά, 25 (5,1%) ότι συνεδρίασε 2 φορές, 38 (7,7%) ότι συνεδρίασε 3 φορές, 54 (11%) ότι συνεδρίασε 4 φορές, 89 (18,1%) ότι συνεδρίασε 5 φορές, 34 (6,9%) ότι συνεδρίασε 6 φορές, 33 (6,7%) ότι συνεδρίασε 7 φορές, 30 (6,1%) ότι συνεδρίασε 8 φορές, 8 (1,6%) ότι συνεδρίασε 9 φορές, 43 (8,7%) ότι συνεδρίασε 10 φορές, 1 (0,2%) ότι συνεδρίασε 11 φορές, 8 (1,6%) ότι συνεδρίασε 12 φορές, 2 (0,4%) ότι συνεδρίασε 13 φορές, 21 (4,3%) ότι συνεδρίασε 15 φορές και 19 (3,8%) ότι συνεδρίασε περισσότερες από 15 φορές. Στην ερώτηση αυτή, 76 (15,5%) εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι δεν έγινε καμία συνεδρίαση κατά τη διάρκεια του τελευταίου διδακτικού έτους (Ερώτηση 7 Πίνακας 6).

Σχετικά με τα θέματα που αποτέλεσαν λόγο σύγκλισης του Συλλόγου Διδασκόντων, οι ερωτηθέντες έδωσαν για: **(1)** την προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού 286 (58,1%) απαντήσεις, **(2)** την κατανομή δαπανών λειτουργίας ή επισκευής σχολείου 149 (30,3%) απαντήσεις, **(3)** την κατανομή των εξωδιδακτικών εργασιών 255 (51,8%) απαντήσεις, **(4)** την κατανομή αρμοδιοτήτων 446 (90,7%) απαντήσεις, **(5)** θέματα απαγόρευσης ή μη εισόδου διαφόρων ατόμων στο σχολείο 190 (38,6%) απαντήσεις, **(6)** τον προγραμματισμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων 423 (86%) απαντήσεις, **(7)** θέματα προβολής των δραστηριοτήτων του σχολείου 185 (37,6%) απαντήσεις, **(8)** θέματα διοργάνωσης αθλητικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων 377 (76,6%) απαντή-

σεις, **(9)** γενικότερα θέματα που αφορούν στη σχολική ζωή 362 (73,6%) απαντήσεις, **(10)** θέματα υγείας και καθαριότητας του σχολείου 286 (58,1%) απαντήσεις, **(11)** τη διακοπή των μαθημάτων κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες (καιρικές, υγείας) 52 (10,6%) απαντήσεις, **(12)** την αντιμετώπιση προβλημάτων μαθητών με δύσκολη συμπεριφορά 258 (52,4%) απαντήσεις, **(13)** ενισχυτική διδασκαλία και φροντιστηριακά τμήματα 235 (47,8%) απαντήσεις, **(14)** θέματα παρέμβασης στο διδακτικό έργο από τρίτους 87 (17,7%) απαντήσεις, **(15)** την οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων 134 (27,2%) απαντήσεις, **(16)** τη συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 61 (12,4%) απαντήσεις, **(17)** τη συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Σύλλογο Γονέων 299 (60,8%) απαντήσεις, **(18)** την ενημέρωση από το Σχολικό Σύμβουλο σε εκπαιδευτικά θέματα 310 (63%) απαντήσεις, **(19)** τις εγγραφές μαθητών εκτός περιοχής 87 (17,7%) απαντήσεις, **(20)** την επιλογή σημαιοφόρων και παραστατών 406 (82,5%) απαντήσεις, **(21)** την επιλογή Υποδιευθυντή 177 (36%) απαντήσεις, **(22)** την ενημέρωση για θέματα που τίθενται στη Σχολική Επιτροπή 120 (24,4%) απαντήσεις, **(23)** τις σχέσεις με συστεγαζόμενα σχολείο / α 88 (17,9%) απαντήσεις, **(24)** τη συνεργασία με άλλα σχολεία 76 (15,4%) απαντήσεις και **(25)** φιλανθρωπικούς εράνους 234 (47,6%) απαντήσεις (Ερώτηση 8 Πίνακας 7).

Σχετικά με το αν προέκυψαν θέματα που θα έπρεπε να συζητηθούν από το Σύλλογο Διδασκόντων, κατά το διδακτικό έτος διεξαγωγής της έρευνας, και τα τακτοποίησε ο Διευθυντής μόνος του, 151 (30,7%) απάντησαν θετικά, 305 (62%) απάντησαν αρνητικά και 36 (7,3%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 9 Πίνακας 8). Στην επόμενη ερώτηση, που ζητούνταν η καταγραφή των θεμάτων αυτών, 122 εκπαιδευτικοί κατέγραψαν 195 περιπτώσεις ζητημάτων, που κατά τη γνώμη τους θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης του Συλλόγου Διδασκόντων, αλλά τακτοποιήθηκαν από το Διευθυντή του σχολείου τους (Ερώτηση 10 Πίνακας 9).

Στην ερώτηση αν υπάρχει στο σχολείο εσωτερικός κανονισμός που να ορίζει τον τρόπο λειτουργίας του Σ.Δ. και να παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεών του, 350 (71,2%) εκπαιδευτικοί απάντησαν όχι, 100 (20,3%) ναι και 42 (8,5%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 11 Πίνακας 10).

Για την ενημέρωση του Συλλόγου Διδασκόντων σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνονται για τα προβλήματα που συζητούνται στη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας, 240 (48,8%) εκπαιδευτικοί απάντησαν όχι, 175 (35,6%) ναι και 77 (15,6%) δεν απάντησαν. Γι' αυτά που συζητούνται στη Σχολική Επιτροπή, 150 (30,5%) εκπαιδευτικοί απάντησαν όχι, 299 (60,8%) ναι και 43 (15,7%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 12.α & β Πίνακας 11).

Στην ερώτηση αν ο Σύλλογος Διδασκόντων εναντιώθηκε σε παράτυπη εντολή Προϊσταμένου, 446 (90,7%) απάντησαν όχι και 46 (9,3%) ναι (Ερώτηση 13 Πίνακας 12). Από τους 46 εκπαιδευτικούς που δήλωσαν ότι ο Σύλλογος Διδασκόντων του σχολείου τους εναντιώθηκε σε παράτυπη εντολή προϊσταμένου, 5 (10,9%) δεν ανέλυσαν τον τρόπο έκφρασης της διαφωνίας, 16 (34,8%) απάντησαν ότι αρνήθηκε ο Σύλλογος Διδασκόντων την εκτέλεση της εντολής, 19 (41,3%) ότι προχώρησε σε διαμαρτυρία σε ανώτερη ιεραρχικά προϊστάμενη αρχή και 6 (13%) ότι χρησιμοποίησε και τους δυο παραπάνω αναφερόμενους τρόπους αντίδρασης (Ερώτηση 14 Πίνακας 13).

Σχετικά με το αν υπήρξαν συγκρούσεις μεταξύ του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων, 376 (76,4%) εκπαιδευτικοί

απάντησαν όχι, 98 (19,9%) απάντησαν ναι και 18 (3,7%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 15 Πίνακας 14). Από τους 98 εκπαιδευτικούς που απάντησαν θετικά στην παραπάνω ερώτηση, 7 (7,1%) δεν απαρίθμησαν τους λόγους που αποτέλεσαν τις αιτίες των συγκρούσεων ενώ οι υπόλοιποι 92 (92,7%) ανέφεραν 157 συνολικά αιτίες σύγκρουσης (Ερώτηση 16 Πίνακας 15).

Στην ερώτηση αν η ομαδοποίηση των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων επηρεάζει τη διαμόρφωση των τελικών αποφάσεών του, 276 (56,1%) εκπαιδευτικοί απάντησαν αρνητικά, 183 (37,2%) θετικά και 33 (6,7%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 17 Πίνακας 16). Από τους 183 που απάντησαν θετικά οι 125 κατέγραψαν 202 κριτήρια ομαδοποίησης των μελών των Συλλόγων Διδασκόντων (Ερώτηση 18 Πίνακας 17).

Σχετικά με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών, ως μελών του Συλλόγου Διδασκόντων, σε συνεδριάσεις του Σχολικού Συμβουλίου, κατά τα πέντε (5) τελευταία χρόνια, 318 (64,6%) απάντησαν αρνητικά, 132 (26,8%) απάντησαν θετικά και 42 (8,6%) δεν έδωσαν απάντηση (Ερώτηση 19 Πίνακας 18). Οι 132 που απάντησαν θετικά κατέγραψαν 194 θέματα συνεδριάσεων του Σχολικού Συμβουλίου στις οποίες συμμετείχαν (Ερώτηση 20).

Γ. Στάσεις και επιθυμίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων

(Ερωτήσεις 21 έως 24)

Στην ερώτηση ποιος πιστεύουν ότι πρέπει να ασκεί τη διοίκηση του σχολείου, 363 (73,8%) εκπαιδευτικοί σημείωσαν ότι προτιμούν αυτό να γίνεται με συνεργασία του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων, 78 (15,9%) εκπαιδευτικοί προτιμούν να την ασκεί ο Διευθυντής, 39 (7,9%) εκπαιδευτικοί προτίμησαν το Σύλλογο Διδασκόντων και 12 (2,4%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 21 Πίνακας 19).

Για το αν ο Σύλλογος Διδασκόντων πρέπει να αποτελεί αυτοτελές διοικητικό όργανο, θετικά απάντησαν 225 (45,7%) εκπαιδευτικοί ενώ για το αν πρέπει να αποτελεί μέρος ενός ιεραρχικά δομημένου διοικητικού σχήματος θετικά απάντησαν 234 (47,6%) εκπαιδευτικοί. Στην ερώτηση αυτή δεν απάντησαν 33 (6,7%) εκπαιδευτικοί (Ερώτηση 22 Πίνακας 20).

Σχετικά με την κατανομή των δραστηριοτήτων και των αρμοδιοτήτων, 416 (84,6%) εκπαιδευτικοί συμφωνούν να πραγματοποιείται με συνεργασία του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων, 63 (12,8%) να πραγματοποιείται με απόφαση μόνο του Συλλόγου Διδασκόντων, 4 (0,8%) να πραγματοποιείται με απόφαση του Διευθυντή και 9 (1,8%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 23 Πίνακας 21).

Σχετικά με τα θέματα που θα ήθελαν να είναι στην απόλυτη αρμοδιότητα του Συλλόγου Διδασκόντων ή του Διευθυντή, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν για: **(1)** την προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού, στο Σύλλογο Διδασκόντων 310 (63%), στο Διευθυντή 136 (27,6%), και στους δυο 24 (4,9%) και 22 (4,5%) δεν απάντησαν, **(2)** την κατανομή των εξωδιδακτικών εργασιών, στο Σύλλογο Διδασκόντων 341 (69,3%), στο Διευθυντή 101 (20,5%), και στους δυο 26 (5,3%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν, **(3)** την κατανομή αρμοδιοτήτων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 355 (72,2%), στο Διευθυντή 85 (17,3%), και στους δυο 33 (6,7%) και 19 (3,9%) δεν απάντησαν, **(4)** τον προγραμματισμό και τη διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 421 (85,6%), στο Διευθυντή 25 (5,1%), και στους δυο 27 (5,5%) και 19 (3,9%) δεν απάντησαν, **(5)** τα θέματα που αφορούν στη σχολική ζωή, στο Σύλλογο Διδασκόντων 388 (78,9%), στο Διευθυντή

51 (10,4%), και στους δυο 31 (6,3%) και 22 (4,5%) δεν απάντησαν, **(6)** τα θέματα υγείας και καθαριότητας του σχολείου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 268 (54,5%), στο Διευθυντή 175 (35,6%), και στους δυο 27 (5,5%) και 22 (4,5%) δεν απάντησαν, **(7)** την προβολή των δραστηριοτήτων του σχολείου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 275 (55,9%), στο Διευθυντή 159 (32,3%), και στους δυο 30 (6,1%) και 28 (5,7%) δεν απάντησαν, **(8)** τις δαπάνες λειτουργίας και επισκευής του σχολείου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 61 (12,4%), στο Διευθυντή 397 (80,7%), και στους δυο 10 (2%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν, **(9)** τη διακοπή των μαθημάτων κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες (καιρού, υγείας κ.λπ.), στο Σύλλογο Διδασκόντων 276 (56,1%), στο Διευθυντή 150 (30,5%), και στους δυο 28 (5,7%) και 38 (7,7%) δεν απάντησαν, **(10)** τα θέματα ενισχυτικής διδασκαλίας και φροντιστηριακών τμημάτων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 377 (76,6%), στο Διευθυντή 64 (13%), και στους δυο 28 (5,7%) και 23 (4,7%) δεν απάντησαν, **(11)** τα θέματα παρέμβασης στο διδακτικό έργο από τρίτους, στο Σύλλογο Διδασκόντων 266 (54,1%), στο Διευθυντή 147 (29,9%), και στους δυο 24 (4,9%) και 55 (11,2%) δεν απάντησαν, **(12)** την οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 300 (61%), στο Διευθυντή 133 (27%), και στους δυο 26 (5,3%) και 33 (6,7%) δεν απάντησαν, **(13)** τη συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Σύλλογο Διδασκόντων 303 (61,6%), στο Διευθυντή 120 (24,4%), και στους δυο 25 (5,1%) και 44 (8,9%) δεν απάντησαν, **(14)** τη συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 331 (67,3%), στο Διευθυντή 106 (21,5%), και στους δυο 34 (6,9%) και 21 (4,3%) δεν απάντησαν, **(15)** θέματα ενημέρωσης από το Σχολικό Σύμβουλο σε θέματα εκπαίδευσης, στο Σύλλογο Διδασκόντων 320 (65%), στο Διευθυντή 123 (25%), και στους δυο 23 (4,7%) και 26 (5,3%) δεν απάντησαν, **(16)** την επιλογή Υποδιευθυντών, στο Σύλλογο Διδασκόντων 357 (72,6%), στο Διευθυντή 76 (15,4%), και στους δυο 23 (4,7%) και 36 (7,3%) δεν απάντησαν, **(17)** την ενημέρωση των όσων συζητούνται στη Σχολική Επιτροπή, στο Σύλλογο Διδασκόντων 185 (37,6%), στο Διευθυντή 253 (51,4%), και στους δυο 17 (3,5%) και 37 (7,5%) δεν απάντησαν, **(18)** τις σχέσεις με συστεγαζόμενα σχολεία, στο Σύλλογο Διδασκόντων 199 (40,4%), στο Διευθυντή 225 (45,7%), και στους δυο 19 (3,9%) και 49 (10%) δεν απάντησαν, **(19)** την οργάνωση εκδηλώσεων, επισκέψεων και εκθέσεων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 389 (79%), στο Διευθυντή 54 (11%), και στους δυο 25 (5,1%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν, **(20)** την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος, στο Σύλλογο Διδασκόντων 253 (51,4%), στο Διευθυντή 189 (38,4%), και στους δυο 30 (6,1%) και 20 (4,1%) δεν απάντησαν, **(21)** την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, στο Σύλλογο Διδασκόντων 228 (46,3%), στο Διευθυντή 158 (32,1%), και στους δυο 19 (3,9%) και 87 (17,7%) δεν απάντησαν, **(22)** τον έλεγχο προσέλευσης και αποχώρησης των διδασκόντων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 100 (20,3%), στο Διευθυντή 348 (70,7%), και στους δυο 16 (3,3%) και 28 (5,7%) δεν απάντησαν, **(23)** τον καθορισμό των εφημεριών, στο Σύλλογο Διδασκόντων 250 (50,8%), στο Διευθυντή 196 (39,8%), και στους δυο 30 (6,1%) και 16 (3,3%) δεν απάντησαν, **(24)** την κατανομή των τάξεων, στο Σύλλογο Διδασκόντων 394 (80,1%), στο Διευθυντή 40 (8,1%), και στους δυο 41 (8,3%) και 17 (3,5%) δεν απάντησαν, **(25)** τη συνεργασία με διάφορους φορείς, στο Σύλλογο Διδασκόντων 261 (53%), στο Διευθυντή 178 (36,2%), και στους δυο 27 (5,5%) και 26 (5,3%) δεν απάντησαν, **(26)** τον καθορισμό παιδαγωγικών συναντήσε-

ων στο χώρο της σχολικής μονάδας για τη συζήτηση θεμάτων και προβλημάτων που αφορούν στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, στο Σύλλογο Διδασκόντων 312 (63,4%), στο Διευθυντή 116 (23,6%), και στους δυο 36 (7,3%) και 28 (5,7%) δεν απάντησαν, **(27)** τον καθορισμό υπευθύνου για την υγιεινή του σχολείου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 188 (38,2%), στο Διευθυντή 255 (51,8%), και στους δυο 28 (5,7%) και 21 (4,3%) δεν απάντησαν, **(28)** τη μέριμνα της επισκευής και συντήρησης του σχολικού κτιρίου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 40 (8,1%), στο Διευθυντή 416 (84,6%), και στους δυο 11 (2,2%) και 25 (5,1%) δεν απάντησαν, **(29)** τον καθορισμό του χρόνου συνάντησης με τους γονείς των μαθητών για ενημέρωση, στο Σύλλογο Διδασκόντων 379 (77%), στο Διευθυντή 71 (14,4%), και στους δυο 18 (3,7%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν, **(30)** την οργάνωση των οπτικοακουστικών μέσων και της βιβλιοθήκης, στο Σύλλογο Διδασκόντων 332 (67,5%), στο Διευθυντή 109 (22,1%), και στους δυο 26 (5,3%) και 25 (5,1%) δεν απάντησαν, **(31)** τη χορήγηση κανονικών αδειών, στο Σύλλογο Διδασκόντων 48 (9,8%), στο Διευθυντή 408 (82,9%), και στους δυο 12 (2,4%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν, **(32)** την εγγραφή μαθητών που δεν κατοικούν στην περιφέρεια του σχολείου, στο Σύλλογο Διδασκόντων 138 (28%), στο Διευθυντή 306 (62,2%), και στους δυο 24 (4,9%) και 24 (4,9%) δεν απάντησαν και **(33)** τον ορισμό των αναπληρωτών όσων απουσιάζουν έκτακτα, στο Σύλλογο Διδασκόντων 148 (30,1%), στο Διευθυντή 299 (60,8%), και στους δυο 26 (5,3%) και 19 (3,8%) δεν απάντησαν (Ερώτηση 24 Πίνακας 22). Διευκρινίζουμε ότι ενώ δεν περιλαμβανόταν στην ερώτηση αυτή επιλογή "Και στους δύο (Σύλλογο Διδασκόντων και Διευθυντή)" πολλοί εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν και τις δυο περιπτώσεις. Έτσι, αποφασίσαμε οι διπλές καταγραφές να αναφερθούν με αυτήν την αντιστοίχηση. Όμως, μιας και ο Διευθυντής αποτελεί μέλος του Συλλόγου Διδασκόντων μιας σχολικής μονάδας, θεωρούμε ότι οι καταγραφές αυτών των περιπτώσεων ενισχύουν κατ' ουσία την απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας στο Σύλλογο Διδασκόντων.

4. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΑ

Α. Από την καταγραφή των εμπειριών των εκπαιδευτικών σχετικά με τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων *(Ερωτήσεις 7 έως 20)*

Από τη μελέτη των στατιστικών συμπερασμάτων της ερώτησης 7, διαπιστώνεται ότι η μεγαλύτερη πυκνότητα συνεδρίασης του Συλλόγου Διδασκόντων εμφανίζεται στις 5 φορές με 89 (18,1%) καταγραφές, κατόπιν στις 4 φορές με 54 (11%) καταγραφές και τέλος στις 10 με 43 (8,7%) καταγραφές. Αξίζει να αναφερθεί, και δεδομένου του γεγονότος ότι το ερωτηματολόγιο διακινήθηκε και συμπληρώθηκε στα τέλη του διδακτικού έτους 19971998 (ΜάιοςΙούνιος 1998), ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση απαντήσεων παρατηρείται από τις 4 έως τις 10 φορές με 291 (59,1%) συνολικά καταγραφές, πυκνότητα συνεδριάσεων του Συλλόγου Διδασκόντων αρκετά ικανοποιητική για τη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας. Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι και το γεγονός ότι 76 (15,5%) εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως ο Σύλλογος Διδασκόντων του σχολείου τους δε συνεδρίασε καμία φορά κατά το διδακτικό έτος πραγματοποίησης της έρευνας, κατά παράβαση τόσο της σχολικής νομοθεσίας όπου απαιτείται η συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων τουλάχιστον 4 φορές ετησίως[14] όσο και της δεοντολογίας για τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων (Πίνακας 6).

Στην ερώτηση 8, τα θέματα που φάνηκε να αποτέλεσαν σε υψηλότερο ποσοστό λόγο σύγκλισης του Συλλόγου Διδασκόντων είναι η κατανομή αρμοδιοτήτων (446 εκπαιδευτικοί ποσοστό 90,7%), τα προγράμματα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (423 εκπαιδευτικοί ποσοστό 86%), η επιλογή σημαιοφόρων παραστατών (406 εκπαιδευτικοί ποσοστό 82,5%), οι αθλητικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις (377 εκπαιδευτικοί ποσοστό 76,6%), τα θέματα σχολικής ζωής (362 εκπαιδευτικοί ποσοστό 73,6%), η ενημέρωση από το Σχολικό Σύμβουλο για εκπαιδευτικά θέματα (310 εκπαιδευτικοί ποσοστό 63%), η συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Σύλλογο Γονέων (299 εκπαιδευτικοί ποσοστό 60,8%), η προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού και τα θέματα υγείας και καθαριότητας του σχολείου (286 εκπαιδευτικοί ποσοστό 58,1%), η αντιμετώπιση μαθητών με δύσκολη συμπεριφορά (258 εκπαιδευτικοί ποσοστό 52,4%) και η κατανομή εξωδιδακτικών εργασιών (255 εκπαιδευτικοί ποσοστό 51,8%). Αξίζει να σημειωθεί ότι σε άλλα θέματα, που θα αναμενόταν να αποτελούν συχνότερα λόγο σύγκλισης του Συλλόγου Διδασκόντων, όπως η συμμετοχή των σχολείων σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (61 εκπαιδευτικοί ποσοστό 12,4%), η ενημέρωση για θέματα που συζητήθηκαν στη Σχολική Επιτροπή (120 εκπαιδευτικοί ποσοστό 24,4%) και η κατανομή των δαπανών λειτουργίας ή επισκευής των σχολείων (149 εκπαιδευτικοί ποσοστό 30,3%) δεν παρουσιάστηκε υψηλό ποσοστό καταγραφών (Πίνακας 7). Στην ανοικτή υποερώτηση 8.26, όπου ζητούνταν η καταγραφή άλλων λόγων σύγκλισης του Συλλόγου Διδασκόντων, 13 εκπαιδευτικοί σημείωσαν 16 διαφορετικούς λόγους, που αναφερόταν σε θέματα καταστροφών της σχολικής περιουσίας, στη συζήτηση διαφωνιών του Διευθυντή με τους εκπαιδευτικούς, στην αντιμετώπιση επίκαιρων θεμάτων και στη συζήτηση καταγγελιών γονέων για δασκάλους.

Στην ερώτηση 10, σχετικά με τα θέματα που θα ήθελαν οι εκπαιδευτικοί να συζητηθούν σε συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων αλλά τα τακτοποίησε μόνος του ο Διευθυντής, σημειώθηκαν από 122 εκπαιδευτικούς 195 καταγραφές. Σ' αυτές υπερτερούν τα θέματα οικονομικής φύσεως με 77 καταγραφές, ακολουθούν τα θέματα διοίκησης με 73 καταγραφές και τα εκπαιδευτικά με 45 καταγραφές (Πίνακας 9).

Στην ερώτηση 12, σχετικά με το αν ενημερώνεται ο Σύλλογος Διδασκόντων για τις αποφάσεις που λαμβάνονται στη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας και στη Σχολική Επιτροπή, διαπιστώνεται ότι για την πρώτη περίπτωση μικρός αριθμός (175 εκπαιδευτικοί ποσοστό 35,6%) λαμβάνει γνώση, ενώ για τη δεύτερη περίπτωση ο αριθμός αυτός (299 εκπαιδευτικοί ποσοστό 60,8%) είναι αυξημένος αλλά όχι και απόλυτα ικανοποιητικός (Πίνακας 11). Μη λαμβάνοντας γνώση ο εκπαιδευτικός για τις αποφάσεις που αφορούν αυτόν και τη σχολική μονάδα του, παραμερίζεται και δε συμμετέχει στην αναζήτηση της καλύτερης, κάθε φορά, λύσης κάθε πιθανού προβλήματος που τον αφορά, άμεσα ή έμμεσα.

Αρκετά σημαντικά είναι τα στατιστικά συμπεράσματα από την ερώτηση 15, όπου 98 (19,9%) εκπαιδευτικοί, δηλαδή περίπου το 1/5 του δείγματος, δήλωσαν ότι υπήρξαν συγκρούσεις του Συλλόγου Διδασκόντων με το Διευθυντή της σχολικής μονάδας (Πίνακας 14). Οι 92 από αυτούς, στην ερώτηση 16, κατέγραψαν 157 συνολικά αιτίες σύγκρουσης τις οποίες κατανείμαμε στην κατηγορία των διοικητικών θεμάτων

14 Άρθρο 11 Ν.1566/85 ό.π..

και στην κατηγορία των εκπαιδευτικών θεμάτων. Τα διοικητικά θέματα περιλαμβάνουν και το μεγαλύτερο όγκο καταγραφών με 107 αιτίες, όπου υπερτερούν αριθμητικά με 29 καταγραφές τα θέματα ανάθεσης καθηκόντων, καθορισμού αρμοδιοτήτων και κατανομής τάξεων και ακολουθούν με 21 καταγραφές τα θέματα ανάρμοστης συμπεριφοράς και συγκεντρωτισμού του Διευθυντή, κατάχρησης εξουσίας και παράκαμψης των αποφάσεων του Συλλόγου Διδασκόντων. Τα εκπαιδευτικά θέματα περιλαμβάνουν 50 καταγραφές όπου υπερτερούν αριθμητικά με 35 καταγραφές τα θέματα υλοποίησης προγραμμάτων, δραστηριοτήτων της σχολικής ζωής και εκδρομών και ακολουθούν με 14 καταγραφές τα θέματα που σχετίζονται με τον καταρτισμό του ωρολογίου προγράμματος. Το διπλάσιο του αριθμού των καταγραφών που αναφέρονται σε αιτίες σύγκρουσης που αφορούν σε θέματα διοίκησης έναντι αυτών που αφορούν σε εκπαιδευτικά θέματα δίνει και το στίγμα του σημείου τριβής του Συλλόγου Διδασκόντων με το Διευθυντή (Πίνακας 15).

Τα στατιστικά συμπεράσματα από την ερώτηση 17, όπου περισσότεροι από το 1/3 περίπου του δείγματος (183 εκπαιδευτικοί ποσοστό 37,2%) απάντησαν θετικά στο ότι η ομαδοποίηση των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων επηρεάζει τη διαμόρφωση των τελικών αποφάσεών του, καταδεικνύουν το ρόλο των ομάδων στη λειτουργία των σχολείων. Από τους 183, στην ερώτηση 18, οι 125 κατέγραψαν 202 αιτίες ομαδοποίησης. Απ' αυτές, οι 78 (38,6%) καταγραφές αφορούν φιλικές και κοινωνικές σχέσεις, οι 35 (17,3%) κοινές πολιτικές πεποιθήσεις, οι 24 (11,9%) κοινές προσωπικές απόψεις και επιθυμίες και οι 21 (10,4%) ηλικιακή σύγκλιση των εκπαιδευτικών που ομαδοποιούνται. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο 16 (7,9%) καταγραφές

αναφέρονται στην ομαδοποίηση με βάση αποκλειστικά την αξιολόγηση των προτάσεων που συζητούνται κάθε φορά με γενικότερο σκοπό την καλύτερη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Αξιοσημείωτο, επίσης, είναι ότι οι πολιτικές πεποιθήσεις αποτελούν, σε σημαντικό ποσοστό, παράμετρο ομαδοποίησης των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων και άρα τους κατευθύνουν στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση των σχέσεων τους (Πίνακας 17).

Β. Από τις στάσεις και επιθυμίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων

(Ερωτήσεις 21 έως 24)

Από τις απαντήσεις που καταγράφηκαν στην ερώτηση 21, σχετικά με το ποιος πρέπει να ασκεί τη διοίκηση του σχολείου, γίνεται φανερό ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θέλει να αποτελεί έργο συνεργασίας του Συλλόγου Διδασκόντων και του Διευθυντή (363 εκπαιδευτικοί ποσοστό 73,8%). Από τους 78 εκπαιδευτικούς που προτιμούν να την ασκεί αποκλειστικά ο Διευθυντής, οι 21 είχαν δηλώσει ότι διετέλεσαν Διευθυντές. Οι 52 από όσους δήλωσαν ότι διετέλεσαν Διευθυντές συμφωνούν με την πλειοψηφία των όσων δεν είχαν ανάλογη εμπειρία και επιθυμούν τη συνεργασία του Συλλόγου Διδασκόντων και του Διευθυντή ενώ οι 4 δήλωσαν ότι επιθυμούν να αποτελεί έργο αποκλειστικά του Συλλόγου Διδασκόντων. Ο μεγάλος αριθμός των εκπαιδευτικών που επιθυμεί η διοίκηση να αποτελεί έργο του Συλλόγου Διδασκόντων και του Διευθυντή, ακόμη και από αυτούς που διετέλεσαν Διευθυντές, αποδεικνύει ότι είναι δύσκολο καθήκον η διοίκηση του σχολείου και ότι είναι καλύτερο να αποτελεί συλλογική ευθύνη και όχι μέλημα ενός ανθρώπου. Τα συμπεράσματα αυτά οδηγούν στη διαπίστωση ότι οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης επιθυμούν η διοίκηση του σχολείου να ασκείται με δημοκρατικό τρόπο μέσα από τις συλλογικές αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων.

Ενισχυτικά στις διαπιστώσεις από την ερώτηση 21 είναι και τα συμπεράσματα της ερώτησης 23 όπου σχετικά με τίνος απόφαση πρέπει να γίνεται η κατανομή των δραστηριοτήτων και των αρμοδιοτήτων, η συντριπτική πλειοψηφία των 416 (84,6%) εκπαιδευτικών επιθυμεί αυτό να γίνεται με συνεργασία του Συλλόγου Διδασκόντων και του Διευθυντή. Στην ερώτηση αυτή, κανείς από όσους δήλωσαν ότι διετέλεσαν Διευθυντές δεν επιθυμεί να αποτελεί αποκλειστική απόφαση του Διευθυντή, 66 επιθυμούν τη συνεργασία Συλλόγου Διδασκόντων και Διευθυντή και 12 επιθυμούν την αποκλειστικότητα του Συλλόγου Διδασκόντων στο θέμα αυτό. Η μελέτη των παραπάνω στατιστικών στοιχείων μας οδηγεί στη διαπίστωση ότι για τις αποφάσεις κατανομής αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων θέματα που αποτελούν σε σημαντικό ποσοστό πιθανές αιτίες σύγκρουσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε μια σχολική μονάδα, σύμφωνα με την ερώτηση 15 όλοι, διευθυντές ή μη, επιθυμούν να λαμβάνονται με συλλογική ευθύνη.

Αρκετά σημαντικές διαπιστώσεις θυμίζοντας ότι θεωρούμε πως οι καταγραφές των περιπτώσεων που αναφέρουν "Και στους δύο" ενισχύουν κατ' ουσία την απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας στο Σύλλογο Διδασκόντων εξάγονται και από τα στατιστικά συμπεράσματα των υποερωτήσεων της ερώτησης 24 σχετικά με την επιθυμία απόδοσης απόλυτης αρμοδιότητας στο Σύλλογο Διδασκόντων ή στο Διευθυντή στα θέματα που απαριθμούνται. Μια πρώτη διαπίστωση αποτελεί ότι από τις 33 υποερωτήσεις μόνο οι 10 απαντήθηκαν με ποσοστό λιγότερο από 50% στην προτί-

μηση απόλυτης αρμοδιότητας του Συλλόγου Διδασκόντων. Καμιά υποερώτηση από αυτές τις 10 δεν αναφέρεται σε θέματα εκπαίδευσης, στα οποία οι εκπαιδευτικοί δίνουν απόλυτο προβάδισμα στο Σύλλογο Διδασκόντων. Και οι 10 υποερωτήσεις αναφέρονται σε θέματα διοίκησης. Ό,τι σχετίζεται με τον προγραμματισμό και τη διοργάνωση εκδηλώσεων (υποερώτηση 24.4, 421 εκπαιδευτικοί ποσοστό 85,6% και υποερώτηση 24.19, 389 εκπαιδευτικοί ποσοστό 79%), την κατανομή τάξεων (υποερώτηση 24.24, 394 εκπαιδευτικοί ποσοστό 80,1%), αρμοδιοτήτων (υποερώτηση 24.3, 355 εκπαιδευτικοί ποσοστό 72,2%) και εξωδιδακτικών εργασιών (υποερώτηση 24.2, 341 εκπαιδευτικοί ποσοστό 69,3%), δηλαδή τις εργασιακές σχέσεις και τα καθήκοντα των εκπαιδευτικών ενός σχολείου, συγκεντρώνει τις προτιμήσεις σχετικά με την επιθυμία απόδοσης απόλυτης αρμοδιότητας στο Σύλλογο Διδασκόντων. Παράλληλα, διαφαίνεται ότι τα θέματα εφαρμογής της διοίκησης αποδίδονται στο Διευθυντή, όπως η μέριμνα της επισκευής και συντήρησης του σχολικού κτιρίου (υποερώτηση 24.28, 416 εκπαιδευτικοί ποσοστό 84,6%), η χορήγηση κανονικών αδειών (υποερώτηση 24.31, 408 εκπαιδευτικοί ποσοστό 82,9%) παρότι δεν έχει σήμερα νομοθετικά το δικαίωμα αυτό, οι δαπάνες λειτουργίας και επισκευής του σχολείου (υποερώτηση 24.8, 397 εκπαιδευτικοί ποσοστό 80,7%) σε συνδυασμό με τη μέριμνα επισκευής και συντήρησης του σχολείου, ο ορισμός των αναπληρωτών όσων απουσιάζουν έκτακτα (υποερώτηση 24.33, 299 εκπαιδευτικοί ποσοστό 60,8%) και ο καθορισμός υπευθύνου για την υγιεινή του σχολείου (υποερώτηση 24.27, 255 εκπαιδευτικοί ποσοστό 51,8%).

Στην υποερώτηση 24.16, που αναφέρεται στην απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας για την επιλογή του Υποδιευθυντή, 357 (72,6%) εκπαιδευτικοί την αποδίδουν στο Σύλλογο Διδασκόντων, 76 (15,4%) στο Διευθυντή και 23 (4,7%) και στους δύο. Από τους 79 που είχαν δηλώσει ότι διετέλεσαν Διευθυντές οι 13 δήλωσαν ότι επιθυμούν, για το θέμα αυτό, η απόλυτη αρμοδιότητα να ανήκει στο Διευθυντή, ενώ οι 59 στο Σύλλογο Διδασκόντων. Παρατηρείται ότι το θέμα του Υποδιευθυντή, απασχολεί τους εκπαιδευτικούς και προτιμούν να αποτελεί απόλυτη αρμοδιότητα του Συλλόγου Διδασκόντων ο ορισμός του. Ο ορισμός του με αυτόν τον τρόπο αποτελεί αντιστάθμισμα του ορισμού του Διευθυντή που γίνεται από τη Διοίκηση.

Στην υποερώτηση 24.21, που αναφέρεται στην απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, και δεδομένου του γεγονότος ότι την εποχή που εξελισσόταν η έρευνα το θέμα αυτό αποτελούσε επίκαιρο ζήτημα μεταξύ εκπαιδευτικών και Υπουργείου Παιδείας[15], παρατηρείται ένα μοίρασμα των απόψεων με ελαφρό προβάδισμα στην απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας στο Σύλλογο Διδασκόντων (228 εκπαιδευτικοί ποσοστό 46,3%) έναντι στο Διευθυντή (158 εκπαιδευτικοί ποσοστό 32,1%). Για την υποερώτηση αυτή θα διευκρινίσουμε ότι από τους 79 που δήλωσαν ότι διετέλεσαν Διευθυντές, οι 67 απάντησαν στη συγκεκριμένη υποερώτηση. Απ' αυτούς, οι 28 έδωσαν την απόλυτη αρμοδιότητα για το συγκεκριμένο θέμα στο Σύλλογο Διδα-

15 Άρθρο 8, Ν. 2525/97 "Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις", Υ.Α. Δ2 1938/2621998 "Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών" και Π.Δ. 140/2051998 "Όροι και διαδικασία της μονιμοποίησης των εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και υπηρεσιακής εξέλιξης αυτών. Παρεχόμενες εγγυήσεις στους αξιολογούμενους και διαδικασία οριστικοποίησης των εκθέσεων αξιολόγησης".

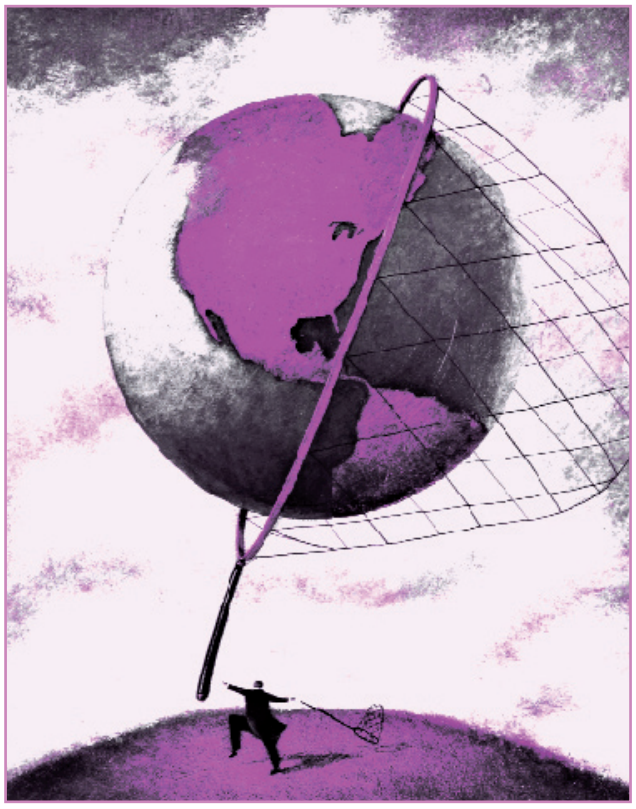

σκόντων, οι 34 στο Διευθυντή και οι 5 και στους δύο. Ακόμη και θεωρώντας ότι οι 5 που απάντησαν και στους δυο ενισχύουν το Σύλλογο Διδασκόντων, οι αντίστοιχες καταγραφές υπολείπονται της προτίμησης των Διευθυντών για την απόδοση απόλυτης αρμοδιότητας στο Διευθυντή έναντι αυτής για το Σύλλογο Διδασκόντων.

Στην υποερώτηση 24.31, όπου ζητείται η επιθυμία απόδοσης απόλυτης αρμοδιότητας για το θέμα της χορήγησης κανονικών αδειών, παρότι ανάλογο δικαίωμα δίνεται μόνο στο Προϊστάμενο του Γραφείου Εκπαίδευσης που ανήκει η σχολική μονάδα και κατ' επέκταση και ο εκπαιδευτικός, παρατηρείται ότι 408 (82,9%) εκπαιδευτικοί εκφράζουν την επιθυμία να αποτελεί απόλυτη αρμοδιότητα του Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Αυτό συνάδει και με τον υψηλό αριθμό των 299 (60,8%) καταγραφών στην υποερώτηση 24.33, σχετικά με την απόλυτη αρμοδιότητα καθορισμού αναπληρωτών των έκτακτα απουσιαζόντων εκπαιδευτικών. Οι διαπιστώσεις αυτές αφήνουν να διαφανεί μια τάση επιθυμίας των εκπαιδευτικών να μετατεθεί το δικαίωμα χορήγησης κανονικών αδειών ή μέρος αυτού από τον Προϊστάμενο Γραφείου στο Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Επίσης, το θέμα της αναπλήρωσης εκ των ενόντων των ωρών όσων εκπαιδευτικών απουσιάζουν εκτάκτως, στο οποίο αποδίδεται η απόλυτη αρμοδιότητα με μεγάλο ποσοστό στο Διευθυντή, προσανατολίζει, και δεδομένης της έλλειψης σαφούς νομοθετικής ρύθμισης για την περίπτωση αυτή, στον τρόπο της διευθέτησης του από την επιθυμία των εκπαιδευτικών που αποτελεί και έμμεση κατάθεση της εμπειρίας τους από τη σχολική πρακτική.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από την παρουσίαση και ανάλυση των στοιχείων της έρευνας γίνεται φανερό ότι ο ρόλος του Συλλόγου των Διδασκόντων και η συμβολή του στη γενικότερη λειτουργία του σχολείου είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Με την έννοια **"λειτουργία"** πρέπει να δεχτούμε ένα σύνολο ενεργειών, δράσεων και πρωτοβουλιών, που αναπτύσσονται καθημερινά στη σχολική μονάδα και που ως στόχο έχουν την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, οι οποίες στηρίζονται σε ένα σύνολο αρχών και κανόνων. Έτσι, έχουμε τη **"μορφωτική"**, την **"κοινωνική"** και την **"παιδαγωγική"** λειτουργία του σχολείου. Όλες μαζί υπηρετούν το σκοπό της εκπαίδευσης συμβάλλοντας στην "ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων του μαθητή"[16] σύμφωνα με την εικόνα που επικρατεί για τον άνθρωπο στις μέρες μας.

Ακόμη αν ληφθεί υπόψη ότι η σχολική μονάδα είναι κύρια χώρος ανθρώπινης

δράσης, τότε η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού της, πρέπει να στηριχθεί στη λειτουργία της **διοίκησης** που απαιτεί **α)** οργανωτική δομή, **β)** προγραμματισμό ενεργειών, **γ)** υλοποίηση δράσεων, **δ)** έλεγχο πραγματοποίησης τους, ε) αποτίμηση ή αξιολόγηση αποτελεσμάτων και τέλος στ) επανακαθορισμό ή πιθανή διόρθωση του αρχικού σχεδιασμού[17].

Η διοίκηση, στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, στηρίζεται σε δυο πόλους, στο Διευθυντή του Σχολείου και στο Σύλλογο Διδασκόντων. Ο πρώτος είναι μέλος του δεύτερου και συμμετέχει σ' αυτόν προεδρεύοντας στις συνεδριάσεις του κατά το σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων. Κυρίως όμως, αποτελεί όργανο εκτέλεσης και ελέγχου υλοποίησης των αποφάσεων του Συλλόγου Διδασκόντων. Ωστόσο, ο δεύτερος πόλος πρέπει να είναι και να αποτελεί στρατηγικόεπιτελικό όργανο της διοίκησης της σχολικής μονάδας. Η ευθύνη για την **εύρυθμη λειτουργία** της ανήκει και στους δύο πόλους της και ο καθένας οφείλει να αναλαμβάνει το μερίδιό του σ' αυτήν.

Η έλλειψη σαφούς νομοθετικού πλαισίου για τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Συλλόγου Διδασκόντων, δεκαπέντε (15) σχεδόν χρόνια μετά την ψήφιση του σχετικού νόμου πλαισίου 1566/85, έγινε φανερό ότι δημιουργεί προβλήματα και αποτελεί σημείο τριβής τόσο μεταξύ των εκπαιδευτικών, όσο μεταξύ των εκπαιδευτικών και του Διευθυντή του σχολείου, του Συλλόγου Γονέων και των άλλων εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση φορέων π.χ. Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να δυσχεραίνεται η σχολική ζωή, επιβαρύνοντας τελικά αυτή καθ' εαυτή την εκπαιδευτική πράξη και την ποιότητά της.

Ακόμη, ο τρόπος επιλογής των Διευθυντών αλλά και η έλλειψη επιμόρφωσής τους[18] στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και των άλλων πόρων των σχολικών μονάδων οδηγεί σε μια τυπική οργάνωση και λειτουργία τους, τέτοιας που να τις αποκόπτει από τον κοινωνικό μικροπερίγυρό τους και το "γίγνεσθαι" σ' αυτόν.

Ωστόσο, με την πρόσφατη έκδοση του Π.Δ. 201/98 για την "Οργάνωση και λειτουργία των Δημοτικών Σχολείων", έγινε προσπάθεια αντιμετώπισης αρκετών και εξειδικευμένων θεμάτων που αφορούν στις προαναφερόμενες σχέσεις. Παρά ταύτα όμως, για ορισμένα θέματα εκκρεμεί η ρύθμισή τους. Επίσης, η χρήση σε αρκετά σημεία διαφορετικών ορολογιών, όπως "... βιβλίο πράξεων διδακτικού προσωπικού ..." (Π.Δ. 201/98, Άρθρο 11, παρ. 1, εδάφιο Ε΄), στο οποίο προβλέπεται η καταγραφή της ημέρας και ώρας συνεργασίας γονέων και εκπαιδευτικών, και το οποίο δεν αναφέρεται στα βιβλία που τηρούνται στο δημοτικό σχολείο (Π.Δ. 201/98, Άρθρο 6, παράγραφος Α΄), δημιουργεί συγχύσεις.

Το περιγραφικό νομοθετικό πλαίσιο για τη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων πρέπει να αποσαφηνισθεί και: 1) μέσα από μια αποσυγκεντρωτική αντίληψη[19] για τη διοίκηση να εκχωρηθούν αρμοδιότητες και να μεταφερθούν αυτές από την κεντρική διοίκηση στο επίπεδο της σχολικής μονάδας (π.χ. χορήγηση κανονικών αδειών), ώστε τα όποια ιδιαίτερα προβλήματα ανα-

16 Άρθρο 1, παρ.1, Ν.1566/85 ό.π..

17 Χατζηπαντελή, Π., Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 1999 & Ανδρέου, Α., συν. Μαντζούφας, Π., Θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης της Εκπαίδευσης και της σχολικής μονάδας, Εκδόσεις Νέα Σύνορα Λιβάνη, Αθήνα 1999, σελ. 121 122.

18 Σαΐτης, Χ., Φέγγαρη, Μ., Βούλγαρης, Δ., Επαναπροσδιορισμός του ρόλου της ηγεσίας στο σύγχρονο σχολείο, Περιοδικό Διοικητική Ενημέρωση, 1997, τ. 7, σελ. 87 108 & Ανδρέου, Α., συν. Μαντζούφας, Π., όπ. π., 251

φύονται σ' αυτήν να διευθετούνται στη γέννησή τους ως εσωτερική τους υπόθεση, 2) να εκδοθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 11 του Ν. 1566/85 Υπουργική Απόφαση, στην οποία να αποφεύγονται γενικότητες του τύπου "όποτε κρίνει σκόπιμο", όπως αυτές που περιέχονται στο παραπάνω άρθρο και που αποτελούν συγκρουσιακά σημεία μεταξύ του προσωπικού των σχολικών μονάδων δυσχεραίνοντας τη λειτουργία τους αντί να την εξομαλύνουν, 3) να συμπληρωθούν και να καθορισθούν με ακρίβεια οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης της σχολικής μονάδας (Διευθυντής, Υποδιευθυντής, Σύλλογος Διδασκόντων), 4) να καταρτισθεί εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του Συλλόγου Διδασκόντων κατά σχολική μονάδα, στον οποίο να προβλέπονται θέματα όπως η τακτική λειτουργία πέραν των ελάχιστα αναγκαίων συνεδριάσεων που προβλέπονται από το σχετικό άρθρο του Ν.1566/85 η προετοιμασία των συνεδριάσεων (έκδοση πρόσκλησης, καθορισμός θεμάτων, εισηγητών και περίληψης εισηγήσεων[20]) κ.ά. και τέλος 5) να δοθούν κίνητρα στα μέλη του Συλλόγου των Διδασκόντων για συμμετοχικότητα και ανάληψη δημιουργικών πρωτοβουλιών και δράσεων, η έλλειψη των οποίων σήμερα μειώνει τη φέρουσα ικανότητα της σχολικής μονάδας ως μέρους της δομής του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Αν οι παραπάνω προτάσεις γίνουν αποδεκτές και υλοποιηθούν, ως βασικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Συλλόγου των Διδασκόντων ως συλλογικού οργάνου διοίκησης της σχολικής μονάδας, τότε θεωρούμε βέβαιο ότι ένα ισχυρό εργαλείο διοίκησης, οργάνωσης, σχεδιασμού, ανάληψης πρωτοβουλιών και παραγωγής τελικού εκπαιδευτικού προϊόντος θα ενεργοποιηθεί, συμβάλλοντας στην αύξηση των μεγεθών της ποιότητας αλλά και της ποσότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

19 Ανδρέου, Α., συν. Μαντζούφας, Π., όπ. π., 155 - 181.
20 Ανδρέου, Α., όπ. π., σελ. 88 - 94.

Πίνακας 1 - Ερώτηση 1:
Κατανομή φύλου ερωτηθέντων

ΦΥΛΟ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άνδρας	233	47,4
Γυναίκα	259	52,6
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 2 - Ερώτηση 2:
Κατανομή ειδικοτήτων

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Λάσκαλος	456	92,7
Ειδικότητες	36	7,3
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 3 - Ερώτηση 3:
Κατανομή σύμφωνα με τα χρόνια υπηρεσίας σε πολυθέσιο σχολείο

ΧΡΟΝΙΑ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1 έως 5	111	22.6
6 έως 10	174	35,4
11 έως 15	113	23,0
16 έως 20	47	9,5
21 έως 25	31	6,3
26 έως 30	10	2,0
Δεν απάντησαν	6	1,2
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 4 - Ερώτηση 4:
Κατανομή σύμφωνα με τα χρόνια υπηρεσίας στο τελευταίο σχολείο

ΧΡΟΝΙΑ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1 έως 5	299	60,8
6 έως 10	127	25,8
11 έως 15	37	7,5
16 έως 20	9	1,8
21 έως 25	1	0,2
26 έως 30	1	0,2
Δεν απάντησαν	18	3,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 5 - Ερώτηση 5:
Κατανομή σύμφωνα με το αν διετέλεσαν διευθυντές σχολείων

ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δάσκαλος	403	81,9
Διευθυντής	79	16,1
Δεν απάντησαν	10	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 6 - Ερώτηση 6:
Κατανομή σύμφωνα με το πόσες φορές συνδερίασε ο Σύλλογος Διδασκόντων

ΦΟΡΕΣ	ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
0	76	15,5
1	11	2,2
2	25	5,1
3	38	7,7
4	54	11,0
5	89	18,1
6	34	6,9
7	33	6,7
8	30	6,1
9	8	1,6
10	43	8,7
11	1	0,2
12	8	1,6
13	2	0,4
15	21	4,3
>15	19	3,9
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 7 - Ερώτηση 7:
Κατανομή σύμφωνα με τα θέματα που αποτέλεσαν λόγω σύγκλισης του Συλλόγου Διδασκόντων

ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΑΝ ΛΟΓΟ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ	ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1) Προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού	286	58,1
2) Κατανομή διαπανών λειτουργίας ή επισκευής σχολείου	149	30,3
3) Κατανομή των εξωδιδακτικών εργασιών	255	51,8
4) Κατανομή αρμοδιοτήτων	446	90,7
5) Θέματα απαγόρευσης ή μη εισόδου διαφόρων ατόμων στο σχολείο	190	38,6
6) Προγραμματισμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων	423	86
7) Θέματα προβολής των δραστηριοτήτων του σχολείου	185	37,6
8) Θέματα διοργάνωσης αθλητικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων	377	76,6
9) Γενικότερα θέματα που αφορούν στη σχολική ζωή	362	73,6
10) Θέματα υγιεινής και καθαριότητας του σχολείου	286	58,1
11) Λιποταξία των μαθημάτων είτε από ιδιαίτερες συνθήκες (καιρικές, υγείας	52	10,6
12) Αντιμετώπιση προβλημάτων μαθητών με δύσκολη συμπεριφορά	258	52,4
13) Ενισχυτική διδασκαλία και φροντιστηριακά τμήματα	235	47,8
14) Θέματα παρέμβασης στο διδακτικό έργο από τρίτους	87	17,7
15) Οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων	134	27,2
16) Συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	61	12,4
17) Συνεργασία της σχολικής μονάδας με το Σύλλογο Γονέων	299	60,8
18) Ενημέρωση από το Σχολικό Σύμβουλο σε εκπαιδευτικά θέματα	310	63
19) Εγγραφές μαθητών εκτός περιοχής	87	17,7
20) Επιλογή σημαιοφόρων και παρεστατών	406	82,5
21) Επιλογή Υποδιευθυντή	177	36
22) Ενημέρωση για θέματα που τίθενται στη Σχολική Επιτροπή	120	24,4
23) Σχέσεις με συστεγαζόμενα σχολείο / α	88	17,9
24) Συνεργασία με άλλα σχολεία	76	15,4
25) Φιλανθρωπικοί έρανοι	234	47,6

Πίνακας 8 - Ερώτηση 8:
Κατανομή σύμφωνα με το αν προέκυψαν θέματα που τα τακτοποίησε ο Διευθυντής

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Προέκυψεν	151	30,7
Δεν προέκυψαν	305	62,0
Δεν απάντησαν	36	7,3
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 10 - Ερώτηση 10:
Κατανομή σχετικά με το αν υπάρχει εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του Συλλόγου Διδασκόντων

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπάρχει	100	20,3
Δεν υπάρχει	350	71,2
Δεν απάντησαν	42	8,5
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 9 - Ερώτηση 9:
Κατανομή καταγραφών για τα θέματα που τακτοποιήθηκαν από το Διευθυντή χωρίς να συζητηθούν από το Σύλλογο Διδασκόντων

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΦΟΡΕΣ
Κτιριακά	45
Οικονομική διαχείριση	28
Καθαρίστρια	2
Σχολικός συνεταιρισμός	1
Ενίσχυση απόρων μαθητών	1
ΣΥΝΟΛΟ	**77**
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	**ΦΟΡΕΣ**
Εγγραφές μαθητών	15
Σχέσεις με το Σύλλογο Γονέων	15
Λειτουργία σχολείου	10
Κατανομή αρμοδιοτήτων	9
Καταγγελίες γονέων	8
Σχέσεις με συστεγαζόμενα σχολεία	7
Καθαριότητα - Υγιεία - Ασφάλεια	5
Επίσκεψη προσώπων στο σχολείο	3
Κυλικείο	1
Προβλήματα εκπαιδευτικών	1
Επιλογή υποδιευθυντή	1
ΣΥΝΟΛΟ	**73**
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	**ΦΟΡΕΣ**
Δραστηριότητες σχολικής ζωής	18
Προμήθεια εποπτικού υλικού	8
Μαθητές με δύσκολη συμπεριφορά	7
Συνεργασία με άλλους φορείς	6
Ωρολόγιο πρόγραμμα	3
Επιμόρφωση	3
ΣΥΝΟΛΟ	**45**

Πίνακας 11 - Ερώτηση 11:
Κατανομή σχετικά με το αν ενημερώνονται οι εκπαιδευτικοί για τις αποφάσεις που λαμβάνονται στη Δημοτική και στη Σχολική Επιτροπή

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ενημερώνονται	240	48,8
Δεν ενημερώνονται	175	35,6
Δεν απάντησαν	77	15,6
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	**ΑΤΟΜΑ**	**ΠΟΣΟΣΤΟ**
Ενημερώνονται	150	30,5
Δεν ενημερώνονται	299	60,8
Δεν απάντησαν	43	8,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 12 - Ερώτηση 12:
Κατανομή σχετικά με το αν εναντιώθηκε ο Σύλλογος Διδασκόντων σε παράτυπη εντολή

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Εναντιώθηκε	46	9,3
Δεν εναντιώθηκε	446	90,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 13 - Ερώτηση 14:
Κατανομή σχετικά με τον τρόπο αντίδρασης σε παράτυπη εντολή

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άρνηση εντελεσης	16	34,8
Διαμαρτυρία σε προϊστάμενη αρχή	19	41,3
Και οι δυο τρόποι	6	13
Δε διευκρίνισαν	5	10,9
ΣΥΝΟΛΟ	46	100,0

Πίνακας 14 - Ερώτηση 15:
Κατανομή σχετικά με το αν υπήρξαν συγκρούσεις Διευθυντή και Συλλόγου Διδασκόντων

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Υπήρξαν	98	19,9
Δεν υπήρξαν	376	76,4
Δεν απάντησαν	18	3,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 15 - Ερώτηση 15:
Κατανομή καταγραφών για τα θέματα που αποτέλεσαν λόγους σύγκρουσης μεταξύ του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων

Απαρίθμησαν λόγους σύγκρουσης	92
Δεν απαρίθμησαν λόγους σύγκρουσης	7
ΣΥΝΟΛΟ	99
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	**ΚΑΤΑΓΡ ΑΦΕΣ**
Ανάθεση καθηκόντων - Καταμερισμός αρμοδιοτήτων - Κατανομή τάξεων	29
Ανάρμοστη συμπεριφορά Διευθυντή - Κατάχρηση εξουσίας - Συγκεντρωτισμός - Παράκαμψη αποφάσεων Συλλόγου	21
Διοικητικά θέματα - Λειτουργία σχολείου - Καθαριότητα - Θέρμανση	19
Κάλυψη ωρών απουσιαζόντων εκπαιδευτικών - Ωράριο - Υπηρεσίες	17
Διατροσοπικές συγκρούσεις	8
Συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων	7
Προβλήματα με συστεγαζόμενα σχολεία	2
Εγγραφές μαθητών	2
Παρεμβάσεις τρίτων στο διδακτικό έργο	2
ΣΥΝΟΛΟ	107
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	**ΚΑΤΑΓΡ ΑΦΕΣ**
Δραστηριότητες σχολικής ζωής - Εκδρομές - Υλοποίηση προγραμμάτων	35
Ωρολόγιο πρόγραμμα	14
Μαθητές με δυσκολη συμπεριφορά	1
ΣΥΝΟΛΟ	50

Πίνακας 16 - Ερώτηση 17:
Κατανομή σχετικά με το ανομαδοποίηση των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων επηρεάζει τη διαμόρφωση των αποφάσεων του

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Επηρεάζει	183	37,2
Δεν επηρεάζει	276	56,1
Δεν απάντησαν	33	6,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 17 - Ερώτηση 17:
Κατανομή καταγραφών για τα θέματα που αποτέλεσαν κριτήρια ομαδοποίησης των μελών του Συλλόγου Διδασκόντων

Απαριθμήσαν κριτήρια ομαδοποίησης	125
Δεν απαρίθμησαν κριτήρια ομαδοποίησης	58
ΣΥΝΟΛΟ	183
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΜΑΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	**ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ**
Φιλικές και κοινωνικές σχέσεις	78
Κοινές πολιτικές πεποιθήσεις	35
Προσωπικές επιθυμίες και κριτήρια	24
Ηλικία	21
Διάφοροι λόγοι	17
Αξιολόγηση προτιμήσεων	16
Ειδικότητες	5
Φύλο	4
Ιδιαίτερες σχέσεις με το Διευθυντή	2
ΣΥΝΟΛΟ	202

Πίνακας 19 - Ερώτηση 21:
Κατανομή σχετικά με το ποιος πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι πρέπει να ασκεί τη διοίκηση του σχολείου

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Με συνεργασία Διευθυντή και Συλλόγου Διδασκόντων	363	73,8
Ο Διευθυντής	78	15,9
Ο Σύλλογος Διδασκόντων	39	7,9
Δεν απάντησαν	12	2,4
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 20 - Ερώτηση 22:
Κατανομή σχετικά με τη θέση που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί να έχει ο Σύλλογος Διδασκόντων στη διοικητική ιεραρχία

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Αυτοτελές διοικητικό όργανο	225	45,7
Μέρος διοικητικού σχήματος	234	47,6
Δεν απάντησαν	33	6,7
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

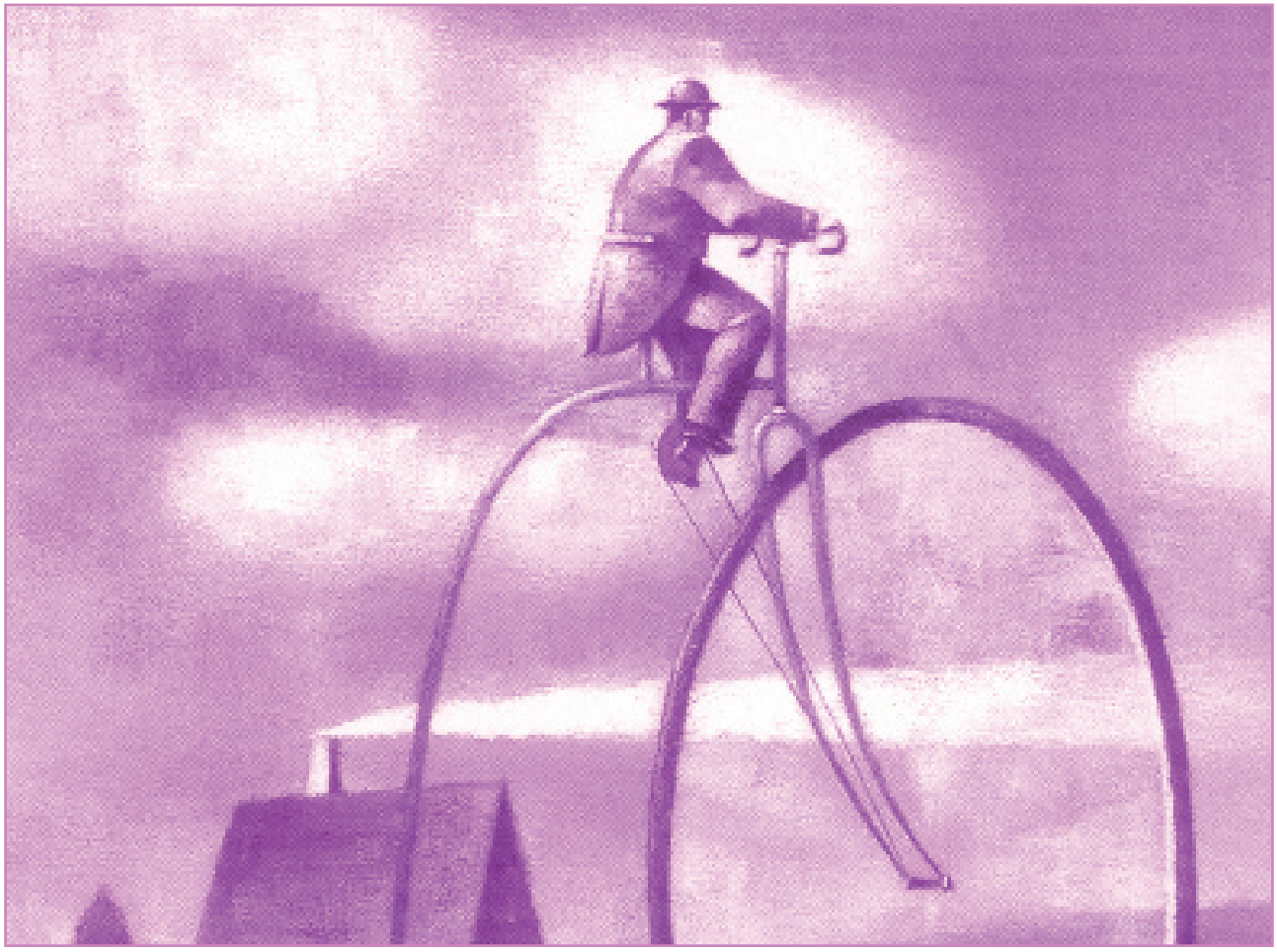

Πίνακας 18 - Ερώτηση 19:
Κατανομή σχετικά με το αν συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί σε συνεδριάσεις του Σχολικού Συμβουλίου τα πέντε τελευταία χρόνια

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Συμμετείχαν	132	26,8
Δε συμμετείχαν	318	64,6
Δεν απάντησαν	42	8,6
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 21 - Ερώτηση 23:
Κατανομή σχετικά με το ποιός πρέπει να αποφασίζει την κατανομή αρμοδιοτήτων

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Με συνεργασία Διευθυντή και Συλλόγου Διδασκόντων	416	84,6
Ο Διευθυντής	4	0,8
Ο Σύλλογος Διδασκόντων	63	12,8
Δεν απάντησαν	9	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	492	100,0

Πίνακας 22 - Ερώτηση 24:
Κατανομή σύμφωνα με τα θέματα που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί να είναι στην απόλυτη αρμοδιότητα του Συλλόγου Διδασκόντων ή του Διευθυντή

ΘΕΜΑΤΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ		ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ		ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ		ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1) Προμήθεια εκπαιδευτικού υλικού	310	63,0	136	27,6	24	4,9	22	4,5
2) Κατανομή των εξωδιδακτικών εργασιών	341	69,3	101	20,5	26	5,3	24	4,9
3) Κατανομή αρμοδιοτήτων	355	72,2	85	17,3	33	6,7	19	3,9
4) Προγραμματισμός και διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων	421	85,6	25	5,1	27	5,5	19	3,9
5) Θέματα του αφορούν στη σχολική ζωή	388	78,9	51	10,4	31	6,3	22	4,5
6) Θέματα υγείας και καθαριότητας του σχολείου	268	54,5	175	35,6	27	5,5	22	4,5
7) Προβολή των δραστηριοτήτων του σχολείου	275	55,9	159	32,3	30	6,1	28	5,7
8) Λοπάνες λειτουργίας και επισκευής του σχολείου	61	12,4	397	80,7	10	2,0	24	4,9
9) Διακοπή των μαθημάτων κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες (καιρού, υγείας κ.λπ.)	276	56,1	150	30,5	28	5,7	38	7,7
10) Θέματα ενισχυτικής διδασκαλίας και φροντιστηριακών τμημάτων	377	76,6	64	13,0	28	5,7	23	4,7
11) Θέματα παρέμβασης στο διδακτικό έργο από τρίτους	266	54,1	147	29,9	24	4,9	55	11,2
12) Οργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων	300	61,0	133	27,0	26	5,3	33	6,7
13) Συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	303	61,6	120	24,4	25	5,1	44	8,9
14) Συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων	331	67,3	106	21,5	34	6,9	21	4,3
15) Θέματα ενημέρωσης από το Σχολικό Σύμβουλο σε θέματα εκπαίδευσης	320	65,0	123	25,0	23	4,7	26	5,3
16) Επιλογή υποδιευθυντών	357	72,6	76	15,4	23	4,7	36	7,3
17) Ενημέρωση των όσων συζητούνται στη Σχολική Επιτροπή	185	37,6	253	51,4	17	3,5	37	7,5
18) Σχέσεις με συστεγαζόμενα σχολεία	199	40,4	225	45,7	19	3,9	49	10,0
19) Οργάνωση εκδηλώσεων, επισκέψεων και εκθέσεων	389	79,0	54	11,0	25	5,1	24	4,9
20) Κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος	253	51,4	189	38,4	30	6,1	20	4,1
21) Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών	228	46,3	158	32,1	19	3,9	87	17,7
22) Τάξεις προσέλευσης και αποχώρησης των διδασκόντων	100	20,3	348	70,7	16	3,3	28	5,7
23) Καθορισμός των εφημεριών	250	50,8	196	39,8	30	6,1	16	3,3
24) Κατανομή των τάξεων	394	80,1	40	8,1	41	8,3	17	3,5
25) Συνεργασία με διάφορους φορείς	261	53,0	178	36,2	27	5,5	26	5,3
26) Καθορισμός παιδαγωγικών συναντήσεων στο χώρο της σχολικής μονάδας για τη συζήτηση θεμάτων και προβλημάτων που αφορούν στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς	312	63,4	116	23,6	36	7,3	28	5,7
27) Καθορισμός υπευθύνου για την υγιεινή του σχολείου	188	38,2	255	51,8	28	5,7	21	4,3
28) Μέριμνα της επισκευής και συντήρησης του σχολικού κτιρίου	40	8,1	416	84,6	11	2,2	25	5,1
29) Καθορισμός του χρόνου συνάντησης με τους γονείς των μαθητών για ενημέρωση	379	77,0	71	14,4	18	3,7	24	4,9
30) Οργάνωση των οπτικοακουστικών μέσων και της βιβλιοθήκης	332	67,5	109	22,1	26	5,3	25	5,1
31) Χορήγηση κανονικών αδειών	48	9,8	408	82,9	12	2,4	24	4,9
32) Εγγραφή μαθητών που δεν κατοικούν στην περιοέρεια του σχολείου	138	28,0	306	62,2	24	4,9	24	4,9
33) Ορισμός των αναπληρωτών όσων απουσιάζουν έκτακτα	148	30,1	299	60,8	26	5,3	19	3,8

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➤ **11 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε η ΕΛΜΕ Δ. Αττικής στο Πνευματικό Κέντρο του Αιγάλεω με θέμα: "Οι προοπτικές της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤**15-16 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε σε Διημερίδα (Ε. Σουμέλη) που διοργάνωσε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κέρκυρας με θέμα "οι τάσεις απασχόλησης στην Ελλάδα"

➤ **21 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Σάββας Ρομπόλης, Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε το ΕΚ Πειραιά με θέμα: "Οι προοπτικές της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ **21-22 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) σε διημερίδα στη Μολδαβία με θέμα "αγορά εργασίας και κοινωνική ανάπτυξη".

➤ **28 Δεκεμβρίου 2000.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Β. Τακούδης) σε διημερίδα που διοργάνωσαν τα συνδικάτα της Μολδαβίας στη Μολδαβία, με θέμα, "αγορά εργασίας Μολδαβίας και συνδικάτα".

➤ **23 Ιανουαρίου 2001.** Παρουσίαση της μελέτης του ΙΝΕ για την "ΟΝΕ την Ανταγωνιστικότητα και τις Διαρθρωτικές Αλλαγές" σε σχετική ημερίδα της ΓΣΕΕ στο ξενοδοχείο Πάρκ από το Πρόεδρο της ΓΣΕΕ Χρήστο Πολυζωγόπουλο και Επιστημονικό Διευθυντή του ΙΝΕ Σ. Ρομπόλη

➤ **26 Ιανουαρίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε η ΕΛΜΕ Μεσολογγίου και το ΕΚ με θέμα: "Οι προοπτικές της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ **27 Ιανουαρίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε η ΕΛΜΕ Αγρινίου με θέμα: "Οι προοπτικές της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ **3 Φεβρουαρίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γιώργος Ρωμανιάς) σε ημερίδα που διοργάνωσε η ΕΛΜΕ Κέρκυρας με συμμετοχή του ΕΚ Κέρκυρας, με θέμα: "Οι προοπτικές της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

➤ **5-6 Φεβρουαρίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε στο συνέδριο της Ομοσπονδίας Τουριστικών και Επισιτιστικών Επαγγελμάτων με εισήγηση (Θεώνη Σπυροπούλου) "Η απασχόληση στον Τουρισμό στην Ελλάδα".

➤ **16-22 Φεβρουαρίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Χρήστος Τριανταφύλλου), στο συντονισμό της 2ης εβδομάδας του "Σεμιναρίου Ευρωπαϊκής Επιμόρφωσης 2000-2001" που συνδιοργάνωσαν το ΙΝΕ με την ETUCO και άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις (LO Δανίας, CFDT- Γαλλίας ICTU-Ιρλανδίας).

➤ **28 Φεβρουαρίου - 1 Μαρτίου 2001.** Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Χρήστος Τριανταφύλλου) στη Διάσκεψη στη Πράγα που διοργάνωσε η Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ) και η Ευρωπαϊκή Συνδικαλιστική Ακαδημία (ETUCO) με θέμα: "Η αποτίμηση της δεκάχρονης πορείας της ETUCO, και της συνδικαλιστικής επιμόρφωσης στην Ευρώπη".

ΙΝΕ / ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ
Εμμανουηλ Μπενάκη 71Α Τ.Κ. 106 81